

LIBRIS

We know
books

SYLVIE GERMAIN

MAGNUS

Traducere din limba franceză de
SIMONA MODREANU



Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

CUPRINS

Început	7
Fragment 2	9
Însemnare	11
Fragment 3	12
Secvență	16
Fragment 4	18
Însemnare	21
Fragment 5	22
Însemnare	26
Fragment 6	27
Însemnare	31
Fragment 7	32
Însemnare	37
Fragment 8	38
Secvență	45
Fragment 9	47
Însemnare	55
Fragment 10	57
Secvență	63
Fragment 11	64
Însemnare	69

Fragment 1	70
Însemnări	74
Fragment 12	75
Secvență	79
Fragment 13	80
Ecou	86
Fragment 14	87
Secvență	94
Fragment 15	95
Secvență	99
Fragment 16	100
Ecouri	105
Fragment 17	107
Ecouri	112
Fragment 18	113
Secvență	118
Fragment 19	119
Secvență	127
Fragment 20	128
Efemeridă	132
Fragment 21	136
Secvență	140
Fragment 22	141
Ecouri	147
Fragment 23	149

Însemnare	159
Fragment 24	160
Ecouri	163
Fragment 25	165
Ecou	168
Fragment 26	169
Secvență	174
Fragment 27	175
Litanie	180
Fragment 28	182
Intercalare	187
Fragment 0	189
Palimpsest	194
Fragment 29	196
Fragment?	200

Început

Dintr-un fragment de meteorit, putem extrage secrete infime privind starea originară a universului. Dintr-o așchie de os, putem deduce structura și aspectul unui animal preistoric, al unei fosile vegetale, prezența în trecut a unei floare luxuriante într-o regiune astăzi deșertică. Imemorialul este presărat cu urme, mărunte și încă-pățânate.

De la o fâșie de papirus sau de la un ciob de ceramică, putem urca până la o civilizație dispărută de milenii. Pornind de la rădăcina unui cuvânt, putem radia printr-o constelație de vocabule și de sensuri. Resturile, sâmburii păstrează mereu un miez incasabil de vigoare.

În orice caz, e nevoie și de imaginație și de intuiție pentru a dezlega aceste enigme.

Dar despre un om cu memorie lacunară, îndelung îndopată cu minciuni, apoi deformată de timp, bântuită de incertitudini și adusă brusc la incandescență într-o zi, ce poveste se poate spune?

O schiță de portret, o relatare dezordonată, punctată de spații albe, de găuri, spartă de ecouri și destrămată în cele din urmă.

Cu atât mai rău pentru dezordine, cronologia unei vieți de om nu e niciodată așa de liniară cum se crede. Cât despre spații albe, găuri, ecouri și franjuri, acestea fac parte integrantă din orice memorie, prin urmare și din orice scriere. Cuvintele unei cărți nu se strâng într-un bloc compact, cum nu o fac nici zilele unei vieți, oricât de bogate ar fi aceste cuvinte și aceste zile, ele desenează doar un arhipelag de fraze, de sugestii, de posibilități neepuizate pe un vast fundal de tăcere. Iar această tăcere nu este nici pură, nici calmă, un murmur se aude fără încetare șoptind. Un murmur ce urcă din trecutul îndepărtat pentru a se amesteca cu cele care se adună din toate colțurile prezentului. Un vânt de voci, o polifonie de sufluri.

În fiecare dintre noi, vocea unui sufleur susură în surdina, incognito – voce apocrifă ce poate aduce vești nebănuite despre lume, despre ceilalți și despre sine. E suficient să fii atent.

A scrie înseamnă a coborî în fosa unui sufleur pentru a învăța să ascuți limba respirând acolo unde ea tace, între cuvinte, în jurul cuvintelor, uneori în miezul cuvintelor.

Fragment 2

Privește fiecare lucru, fiecare persoană, inclusiv pe părinții lui, cu multă candoare și uimire, observă totul cu minuție. Privirea unui adolescent care a trecut pe lângă moarte și care învață din nou să vadă, să vorbească, să numească lucrurile și oamenii. Să trăiască. În anul în care a împlinit cinci ani, s-a îmbolnăvit grav, iar febra a consumat în el toate cuvintele, toate cunoștințele sale proaspăt dobândite. Nu i-a mai rămas nicio amintire, memoria lui e la fel de goală ca în ziua în care s-a născut. Sunt însă umbre care o traversează, venite nu se știe de unde.

Mama lui, Thea Dunkeltal, își consacră tot timpul reeducării copilului ei amnezic și mut, îl învață din nou să vorbească în limba lui și, treptat, îi restituie trecutul pierdut, povestindu-i-l episod cu episod, ca un foileton în care el ar fi personajul principal, iar ea, regina cea bună care veghează asupra lui. Îl aduce pe lume a doua oară, prin simpla magie a cuvântului.

În acest foileton sub formă de basm, care îl încântă pentru că, aidoma oricărui alt basm, împletește monstruosul și miraculosul, fiecare membru al familiei are o statură de erou: el, ca victimă a unei febre mistuitoare pe care a reușit totuși să o învingă, mama sa, ca zână binefă-

cătoare, tatăl lui, ca medic nemaipomenit. Acestui trio i se alătură alte două figuri, încă și mai valoroase și mai admirabile, cele ale fraților mai tineri ai mamei lui, uciși în război, față de care trebuie să manifeste mândrie și recunoștință veșnică. Căci pentru el s-au sacrificat ei, plecând să lupte într-un ținut îndepărtat, unde oamenii sunt la fel de cruzi cum e clima, pentru ca el să crească într-o țară glorioasă și puternică. Iar copilul, care asimilează cuvintele „dușman” și „boală”, și-a imaginat că unchii lui războinici au murit luptându-se cu boala lui, au murit de frig și de epuizare în vreme ce împingeau adversarul-febră spre o lume glacială pentru a-i stinge focul. Pentru acești doi eroi ale căror prenume le poartă, se lasă transformat în mausoleu viu, fără să crâcnească.

Oricât de seducătoare ar fi epopeea familială plină de noblețe și tristețe, ea suferă totuși de un defect, mic în aparență, dar care îl necăjește profund pe copil: mama nu-i acordă niciun loc lui Magnus, pe care de altfel îl tratează cu dispreț, ba chiar cu repulsie. Or Magnus și el, Franz-Georg, sunt inseparabili. Așa că îl introduce clandestin pe tovarășul lui în legendă, inventează pentru el scene pe care i le șoptește îndelung la ureche (cea care poartă urma unei arsuri, pentru a o consola), când sunt doar ei doi; scene în care Magnus deține un rol egal cu al său.

Însemnare

Magnus este un ursuleț de talie medie, cu blana destul de jerpelită, cafeniu deschis, cu nuanțe portocalii pe alocuri. Emană un iz discret de pârlit.

Urechile i-au fost confecționate dintr-o bucată de piele moale în care s-au decupat două rondele mari. Seamănă cu castanele prin nuanța de maro roșcat, prin aspectul neted și lucios. Una e intactă, cealaltă pe jumătate ronțăită de o arsură. Un oval tăiat din aceeași bucată de piele decorează extremitatea fiecăreia din labele lui. Botul e făcut din fire de lână neagră cusute strâns, în formă de cocoloș.

Ochii lui sunt speciali, au forma și auriul strălucitor al corolei de piciorul cocoșului, ceea ce îi conferă o privire blândă și buimacă.

În jurul gâtului are înfășurat un batic de bumbac brodat cu numele lui în litere mari și pestrițe. M grenă, A roz, G violet, N portocaliu, U bleumarin și S galben șofran. Dar literele și-au pierdut luciul, firele sunt murdare, iar bumbacul s-a îngălbenit.

Fragment 3

Își petrece cea mai mare parte a timpului contemplând lucrurile din jur. E considerat prea visător, prea inactiv. Dar nu-i adevărat, este foarte serioasă munca pe care o desfășoară scrutând îndelung peisajul, cerul, obiectele, animalele și oamenii, străduindu-se să și le graveze pe toate în memorie. O memorie care a fost la fel de colburoasă și volatilă ca nisipul, căreia se căznește acum să-i dea o trăinicie minerală.

Îi place câmpia care se întinde în jurul satului său, ceața rozie a bălărilor, iazurile și boschetele de ienupăr, dar mai ales pădurile de mesteceni de un alb mătăsos, strălucitor la căderea serii, când se întunecă albastrul cerului. Contrastele de culori și luminozitate îl fascinează, pândește în cerurile grele de nori negri străpungerile solare, sclipirile azurii, pe apa verzuie a mlaștinilor, punctele strălucitoare, iar pe bolovanii plini de mușchi, sclipirea fugară a texturii pietrei, ca un fulger de argint în miniatură. Dar se teme de noaptea care înghite formele și culorile și îl aruncă cu brutalitate în brațele neliniștii. Atunci îl strânge pe Magnus la piept, ca pe un derizoriu scut de stofă, și îi susură bucăți de povești incoerente la ureche, de preferință la stânga, cea care este rănită și care are, așadar, nevoie de atenție sporită. Așa cum mama lui îl alintă legănându-l cu povești, și el îl

UBRIS | We know books
răsfată pe Magnus mângâindu-l cu cuvinte. E atâta forță amestecată cu dulceață în cuvinte.

Adulții îl descumpănesc. Nu le înțelege nici grijile, nici bucuriile și încă și mai puțin vorbele ciudate pe care le rostesc uneori. Li se întâmplă să urle, de veselie sau de supărare; când aude acele râsete prea puternice, prea brutale, sau acele strigăte mânioase, se închide în sine. Este excesiv de sensibil la voci, la culoarea lor, la timbrul lor, la volumul lor. Propria sa voce sună uneori curios, ca și cum gâtul i-ar fi rămas zdrențuit de horcăiturile și plânsetele care l-au zgâlțâit în timpul bolii, când febra îl chinuia prea tare.

Pe părinții lui îi iubește din tot sufletul, dar și pe ei îi observă cu perplexitate, din adâncul singurătății lui de copil fără frați și surori, mai ales pe tatăl lui, care îl intimidează și căruia nu îndrăznește să-i pună niciodată întrebări.

Clemens Dunkeltal este medic, dar nu are clientele privată și nu lucrează într-un spital. Locul unde își exercită meseria se află nu departe de satul lor, dar Franz-Georg nu a fost niciodată acolo. După aspectul său maiestuos și aerul său grav, doctorul Dulkeltal trebuie că e un om important – un magician al sănătății. Primește pacienți cu miile, în vastul său azil din bărăgan, și cu siguranță că toți suferă de boli contagioase, pentru că nu au voie să iasă. Franz-Georg se întreabă de unde or fi venind aceste mulțimi de bolnavi – din toată Europa, i-a spus într-o zi mama lui, cu o imperceptibilă grimasă de orgoliu și dezgust totodată. Copilul a căutat într-un atlas și a rămas stupefiat – Europa e atât de mare, popoarele atât de numeroase.

LBRIS | We know books

Tatăl lipsește adesea, iar când e acasă, îi acordă prea puțină atenție fiului său. Niciodată nu se joacă cu el, nu-i spune povești, iar când catadicsește să-l bage în seamă, e doar pentru a-i reproșa pasivitatea. Franz-Georg nu găsește nici îndrăzneala, nici cuvintele potrivite ca să-i explice că activitatea contemplativă nu e deloc același lucru cu lenea, ci e un exercițiu răbdător de antrenare a memoriei. Își înghite lacrimile neputinței de a exprima ce gândește și ce simte, și mai ales ale tristeții de a nu izbuti să-i fie pe plac tatălui său.

Dar mai sunt și acele seri magice în care Clemens se metamorfozează în rege risipitor, când, acompaniat la pian de soția lui sau de unul dintre prietenii invitați la masă, se proțăpește în mijlocul salonului, foarte drept în lumina gălbuie, ușor acidă, ce se revarsă din lustră, și cântă arii de Bach, Schütz, Buxtehude sau Schubert, cu vocea lui de bariton bas înzestrată cu o uimitoare plasticitate. Gura i se deschide larg, ca un hău de umbre în care tremură și tună un soare de furtună. Lumina curge pe ramele de metal ale ochelarilor săi, iar ochii îi dispar, ca topiți în cercurile de sticlă. Chipul său spân, cu fruntea dezgolită, cu nasul coroiat, pare și el să fi fost turnat într-un metal alb, sau frământat din aluat. O mască de corifeu, goală și strălucitoare. Bărbatul schițează în aer gesturi de semănător, cu încetinitorul. Mâinile sale sunt scurte și îndesate, dar cu unghii perfect îngrijite, care scapără sub lustră.

Copilul ascultă ținându-și respirația, pentru a lăsa mai mult spațiu celei a tatălui său, puternică și suplă. Vocea unui stăpân al nopții căreia îi împlânzește forțele amenințătoare, la fel cum a știut să doboare dușmanul-febră. Căci Franz-Georg e convins că așa l-a ajutat tatăl lui să se vindece, cântând în acest fel și, de bună seamă, tot așa îi alină și pe nenumărații săi pacienți veniți din toată

Europa. Și se înfășoară în această crisalidă vocală mai densă și mai voluptoasă decât draperia de catifea purpurie din salonul în care se ascunde uneori în joacă.

Pentru vocea aceasta din serile fermecate îl iubește Franz-Georg pe tatăl lui și îl admiră peste măsură. Nu contează că acest tată nu se arată deloc afectuos, deși îl doare acest lucru; cântecul lui e de ajuns ca să-l consoleze de această suferință, sau cel puțin ca să o transforme într-o melancolie fericită. Tatăl este distant, dar cântecul lui este un adăpost, o bucurie. Poartă un soare nocturn în pieptul său.